

ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİMLERE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ TEACHERS' OPINION ON IN-SERVICE TRAININGS

Mehmet ÖZCAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
mehmetozcan@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5451-0773

ÖZ

Geliş Tarihi:
17.07.2024

Kabul Tarihi:
18.09.2024

Yayın Tarihi:
29.12.2024

Anahtar Kelimeler
Öğretmen,
Hizmet içi eğitim,
Akademik yeterlik,
Mesleki yeterlik,
Kişisel yeterlik

Keywords
Teacher,
In-service training,
Academic
competence,
Professional
competence,
Personal
competence

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni ile yürütülmüştür. Araştırma 13 katılımcı öğretmen ile gerçekleştirilmiştir ve araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış formunda yer alan 3 soruya elektronik ortamda katılımcılar tarafından yazılı olarak cevap verilmesi istenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Verilen cevaplar bir bütün haline getirilerek içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda veriler önce kodlara ayrılmış ve temalar altında birleştirilmiştir. Tema ve kodlar yorumlanmış, açıklama ve görsellerle desteklenerek raporlandırılmıştır. Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için verilerin toplanması aşamasında önyargılardan uzak durulmuştur ve katılımcı özellikleri detaylı olarak açıklanmıştır. Sorulara uzman görüşü alınarak son hali verilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı ve konusu açıklanmıştır. Veriler iki uzman tarafından analiz edilerek karşılaştırılmıştır ve sonuçlar alıntılarla desteklenmiştir. Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin akademik gelişimine yeni yöntem ve etkinlikler, güncellik, gelişmeleri öğrenme, eksikleri giderme, farklı bakış açısı ve düşünme becerileri; mesleki gelişimine bilgi ve becerilerin geliştirilmesi, yöntem ve teknikler, eksiklerin giderilmesi, yeni etkinlikler, öz farkındalık ve motivasyon; kişisel gelişimine özgüven, sosyal beceriler, işbirliği, iletişim ve kitap okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağladığı görülmektedir.

ABSTRACT

This research, which aims to reveal teachers' views on in-service trainings, was conducted with a phenomenological design from qualitative research methods. The research was carried out with 13 participant teachers and the participants were asked to answer 3 questions in the semi-structured form prepared by the researcher in electronic environment. The participants in the study were selected by criterion sampling method from purposeful sampling methods. The answers given were analysed by the content analysis method. In this context, the data were first divided into codes and combined under themes. Themes and codes were interpreted, supported with explanations and visuals and reported. In order to ensure validity and reliability in the research, prejudices were avoided during the data collection phase and participant characteristics were explained in detail. The questions were finalized after receiving expert opinion. The purpose and subject of the study were explained to the participants. The data were analysed and compared by two experts and the results were supported with quotations. It is seen that in-service trainings contribute to teachers' academic development in terms of new methods and activities, timeliness, learning about developments, eliminating deficiencies, different perspectives and thinking skills; professional development in terms of improving knowledge and skills, methods and techniques, eliminating deficiencies, new activities, self-awareness and motivation; personal development in terms of self-confidence, social skills, cooperation, communication and gaining the habit of reading books.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1517595>

Atf/Cite as: Özcan, M. (2024). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(4), 2303-2313.

Giriş

Eğitim sistemleri toplumsal gelişimin önünde olan, genç nesillerin beklentilerini karşılayacak, meslek edindirecek, topluma kazandıracak, , analitik, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen, problem çözen, çağın ihtiyaçlarına uyum sağlayan, akademik yönü güçlü bireyleri topluma kazandıracak öğretmenleri yetiştirme ve istihdam etme amacındadır. Öğretmenlik mesleği sürekli gelişimi gerektiren dinamik bir meslektir. Eğitim sistemleri öğretmenlerin toplumsal beklentilerini karşılayabilmesi için sürekli ve düzenli olarak hizmet içi eğitimler düzenler. Hizmet içi eğitim bir kurumda görev yapan personellerin çalışma alanlarına yönelik davranış, tutum, becerin kazandırılması amacıyla verilen kısa süreli ve planlı eğitim etkinliğidir (Öztürk, & Sancak, 2007). Hizmet içi eğitim kurumlarda görevli çalışanların iş alanlarına yönelik düzenlenen, bireyin verimliliğini artırmayı, bilgi ve becerilerinin gelişimini sağlamayı amaçlayan kısa süreli eğitimlerdir (Tezcan, 1992). Hizmet içi eğitimler bireyin kurumda etkililiğini ve verimliliğini artırmayı, işe yönelik bilgi ve becerisini zenginleştirmeyi ve mesleki gelişimini sağlamayı hedefleyen eğitim etkinliğidir (Yıldırım, 2007). Hizmet içi eğitimler kurumlarda çalışan personellerin mesleki gelişimine çok yönlü destek olan kısa süreli ve verimli etkinlikler bütünü olarak ifade edilebilir.

Hizmet içi eğitimler kurumların yasa ve yönetmelikleri ile çalışma politikalarına göre planlanır. Eğitim alacak personelin ihtiyaç ve beklentileri belirlenir ve eğitim planı yapılır (Kayabaş, 2008). Hizmet içi eğitimler bir plan çerçevesinde hazırlanır, öğretmenlerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak niteliktedir, zengin bir içeriğe sahiptir, aktif katılımı gerektirir, işbirlikçi çalışmayı hedefler, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini artırmayı amaçlar, yeterli ve doğru zaman aralığında düzenlenir, dönüt ve değerlendirme süreçlerini kapsar (Özer vd., 2018). Hizmet içi eğitimler çalışanların mesleki gelişimlerini, problem çözme becerisi edinmesini, bilgi ve becerilerinin artırılmasını, görev ve sorumlulukların gerektirdiği davranışları edinmesini, özgüven ve iş motivasyonunun artırılmasını, görevinde başarılı olmasını amaçlar (Öztürk ve Sancak, 2007).

Tüm kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumlarında da çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla hizmet içi eğitimler düzenlenmektedir. Bu eğitimler öğretmenlerin, akademik, mesleki ve kişisel gelişimlerinin yanında iş verimliliği, iletişim becerileri, teknoloji yeterliği, sosyal-kültürel katılım, entelektüel yeterlik, işbirlikçi çalışma, öğrenci merkezli öğretim, ölçme değerlendirme ve pedagoji alanlarında gelişimini hedeflemektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimi öğrenme deneyimlerinin okula, sınıfa, öğrenciye ve eğitimin niteliğine fayda sağlamayı amaçlayan planlı ve amaçlı etkinlikler bütünüdür. Mesleki gelişim öğretmenlere mesleki bağlılık ve işbirlikçi çalışma alışkanlığı kazandırır, bilgi ve becerilerini artırır, bilgilerinin güncellemelerini sağlar (Day, 1999; Şen, 2003). Hizmet içi eğitimlerin amacı öğretmenlerin akademik, mesleki, kişisel, entelektüel, sosyal ve kültürel açıdan gelişimine destek olmanın yanında, iş verimliliği, teknolojik, pedagojik ve ölçme değerlendirme yeterliği ile iletişim becerisini artırmayı amaçlar.

Eğitim sisteminin dinamik bir yapı olması, sürekli değişim ve gelişime açık olması ve çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri topluma kazandırma hedefi; öğretmenlerin eğitim programları, eğitim teknolojileri, öğretim yöntem ve teknikleri, mesleki gelişim ve yeterlik ile güncel eğitim yasa ve yönetmeliklerine yönelik hizmet içi eğitim almalarını zorunlu kılmaktadır (Şişman, 2008). Eğitim kurumlarında düzenlenen hizmet içi eğitimler eğitim sistemi içinde görev yapan insan kaynağının çağın gereksinimlerini karşılaması amacıyla geliştirilmesi sürecidir (Osamwonyi, 2016). Öğrencilerin meslek edindirilmesi, hayata hazırlanması ve topluma kazandırılması sürecinde etkin bir sorumluluğa sahip olan öğretmenlere yönelik düzenlenen hizmet içi eğitimlerin çok yönlü ve bilimsel temellere dayalı bir plan çerçevesinde hazırlanması kaçınılmazdır.

Hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin mesleki yeterliği ile akademik, sosyal, kültürel, bilgi ve beceri yönünden gelişimini amaçlayan eğitim sürecidir (Budak, 1999; Erdem & Şimşek, 2013). Hizmet içi eğitimler ile öğretmenler eğitim bilimlerinde ve branşlarındaki bilgilerini günceller, gelişmeleri öğrenir, hizmet öncesi ve hizmet içi dönemde ihtiyaç duyduğu mesleki bilgi ve becerileri gelişir, kurum kültürünü edinir, işbirlikçi çalışma alışkanlığı kazanır, motivasyonları artar ve teknolojik yeterlik kazanır (Baskan, 2001). Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin eğitsel, bilimsel ve kişisel gelişimlerini artırarak onların mesleki gelişimini destekler, iş doyumunu ve verimliliğini artırır, öğretim ortamı, kaynak ve araçların iyileştirmesini destekler (Harris, 1989). Genel olarak hizmet içi eğitimlerin amacı öğretmenlerin mesleki yeterliklerini ve gelişimlerini sağlamak, bilgi, beceri ve verimliliklerini artırmak olarak sıralanabilir (Özan ve Dikici, 2001). Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin mesleki gelişimini, ihtiyaç duyduğu alanlarda geliştirmeyi, mesleki yeterliklerini artırmayı, bilgi ve becerilerini güncellemeyi amaçlar. Hizmet içi eğitimler öğretmenlere sahip olması beklenen mesleki özellikleri kazandırır, öğretmenlik mesleğinin birey ve toplum üzerindeki önemini, görev, hak ve sorumluluklarının bulunduğu yasa ve yönetmelikleri açıklar, yönetici,

meslektaş, öğrenci ve toplumla olumlu ilişkiler geliştirmeyi öğretir. Hizmet içi eğitim alan öğretmenler mesleğine değer verir, sadakat duygusu kazanır, çevresine rol model olur, mesleği ile ilişkili kurum ve kuruluşların yapı ve özellikleri hakkında bilgi edinir.

Bu araştırmada hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin akademik, mesleki ve kişisel gelişimlerine katkısı araştırılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

1. Katıldığınız hizmet içi eğitimlerin akademik gelişiminize sağladığı katkılar nelerdir?
2. Katıldığınız hizmet içi eğitimlerin mesleki gelişiminize sağladığı katkılar nelerdir?
3. Katıldığınız hizmet içi eğitimlerim kişisel gelişiminize sağladığı katkılar nelerdir?

Yöntem

Araştırma yöntemi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim araştırma deseni yürütülmüştür. Nitel araştırmalar bireylere yönelik algı ve olayları doğal ortamında ve bütüncül bir açısı ile derinlemesine inceleyen araştırma yöntemidir (Merriam & Grenier, 2019). Olgu bilim araştırmaları bireylerin bir olguya yükledikleri anlamları, algıları ve duyguları araştırılırken, katılımcıların olguya yönelik deneyim ve yargılarını betimler (Patton, 2014). Araştırma 13 katılımcı öğretmen ile yürütülmüştür ve araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış formda yer alan 3 soruya yazılı olarak cevap verilmesi istenmiştir. Verilen cevaplar bir bütün haline getirilerek içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda veriler önce kodlara ayrılmış ve temalar altında birleştirilmiştir. Tema ve kodlar yorumlanmış, okuyucunun beklentilerini karşılayacak açıklama ve görsellerle desteklenerek raporlandırılmıştır.

Katılımcı

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma öğretmenler ile yürütülmüştür. Araştırmada yer alan katılımcılar amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi araştırmacının geçmiş tecrübelerinden yararlanarak ihtiyaç duyulan verilerin toplanmasına olanak sağlayacak uygun bir örnekleme belirlemesidir (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Ölçüt örnekleme, araştırmanın amacına uygun verilere ulaşabilmek ve bu verileri belirgin olarak ortaya çıkarabilmek için katılımcıların araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre belirlenmesidir (Merriam, 2009). Bu araştırmada katılımcılar bir devlet okulunda çalışıyor olması, en az 10 hizmet içi eğitime katılmış olması ve 10 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olması ölçütleri ile belirlenmiştir. Bu ölçütler ile katılımcıların devlet tarafından düzenlenen ve çok sayıda hizmet içi eğitimlere katılmış olması ile yeterli sürede mesleki deneyime sahip olması amaçlanmıştır.

Veri toplama aracı

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen, katılımcıların yaş, cinsiyet, branş, mesleki kıdem, eğitim düzeyi, alınan hizmet içi eğitim sayısı ile hizmet içi eğitimlerin akademik, mesleki ve kişisel gelişimlerine katkılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış form aracılığı ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış form araştırılan durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, yönlendirmelerden uzak, kolay anlaşılabilir ve mantıklı bir düzenleme ile oluşturulmuş sorulardan oluşmaktadır (Merriam, 2009; Robson, 2011). Yarı yapılandırılmış form katılımcılara elektronik ortamda dağıtılmış ve cevaplar yine elektronik ortamda toplanmıştır. Toplanan formlarda yer alan cevapların araştırmanın amacına uygun, analiz edilebilecek düzeyde ve doygun olduğu görülmüştür.

Verilerin analizi

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, araştırmacının öznel bakış açısından uzak durarak araştırılan duruma yönelik yeni bakış açıları geliştirmesini kolaylaştıran, toplanan verilerin kod ve

temalar çerçevesinde birleştirilerek okuyucuya sunulmasını sağlayan analiz türüdür (Creswell, 2014; Krippendorff, 2004). Bu araştırmada veriler (1) verilerin bir araya getirilmesi (2) verilerin ayıklanması, (3) verilerin birleştirilmesi, (4) verilerin yorumlanması (5) sonuçlandırma aşamaları izlenerek raporlandırılmıştır (Yin, 2018). Araştırma verileri dosyalanarak bir araya getirilmiş, her bir katılımcı görüşü analiz edilerek veriler önce kodlara ayrılmış daha sonra bu kodlar bir araya getirilerek temalar altında toplanmıştır. Son olarak kod ve temalar yorumlanmış ve raporlandırılmıştır.

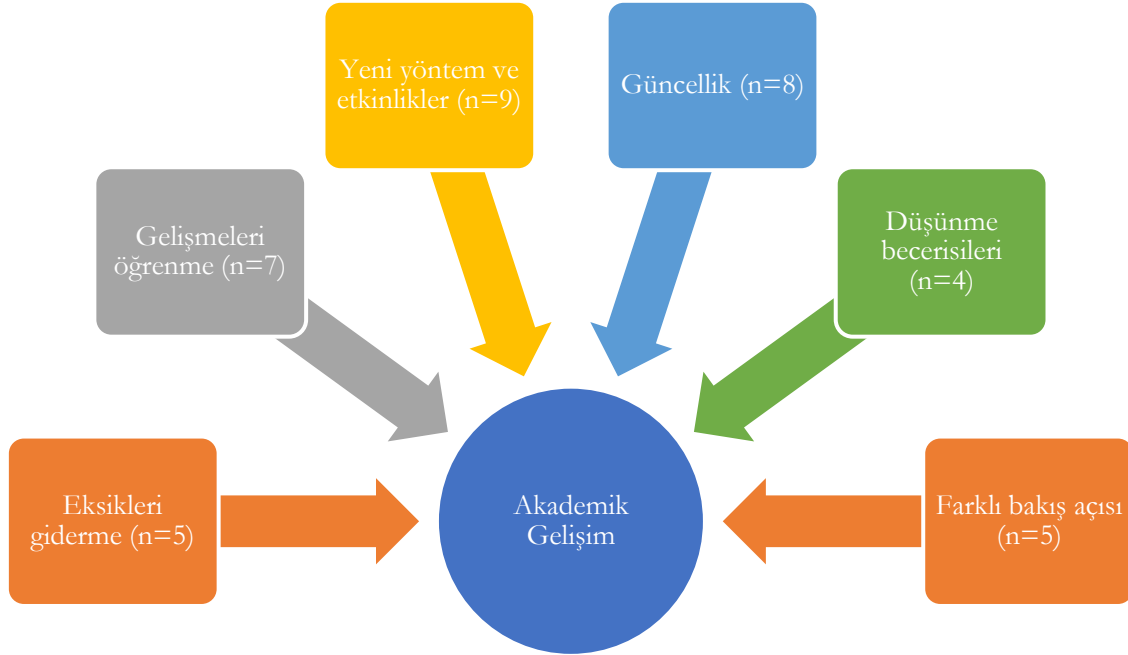
Geçerlik güvenilirlik

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için verilerin toplanması aşamasında önyargılardan uzak durulmuştur. Sorulara uzman görüşü alınarak son hali verilmiştir. Katılımcı özellikleri detaylı olarak açıklanmıştır ve katılımcılara araştırmanın amacı ve konusu açıklanmıştır. Veriler iki uzman tarafından analiz edilerek karşılaştırılmıştır, sonuçlar alıntılarla desteklenmiştir, yoğun ve zengin betimleme yapılmıştır, çeşitleme yapılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Bulgular

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin akademik gelişimine sağladığı katkılar

Araştırmanın birinci problem durumu hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin akademik gelişimine sağladığı katkıları ortaya çıkarmaktadır. Toplanan veriler aşağıda şekil 1’de kod ve tema olarak verilmiştir.

Şekil 1. Hizmet İçi Eğitimlerin Öğretmenlerin Akademik Gelişimine Sağladığı Katkılar

“Branşımda güncel gelişmeleri takip edip, bu gelişmelere kolaylıkla adapte olmayı sağladı. Muhakeme yeteneğini arttırdı. Konuları daha iyi analiz edebilmemi sağladı. Dolayısıyla katıldığım tüm eğitim etkinliklerinde beni başarıya yönlendirdi.” (K.3)

“Hizmet içi eğitimler sayesinde eğitim bilimleri genelinde ve branşım ile ilgili gelişmeleri yakından takip edebiliyorum. Bu durum beni sürekli güncel tutuyor. Eksik olduğum ya da ihtiyaç duyduğum konularda kendimi yenilememi sağlıyor.” (K.8)

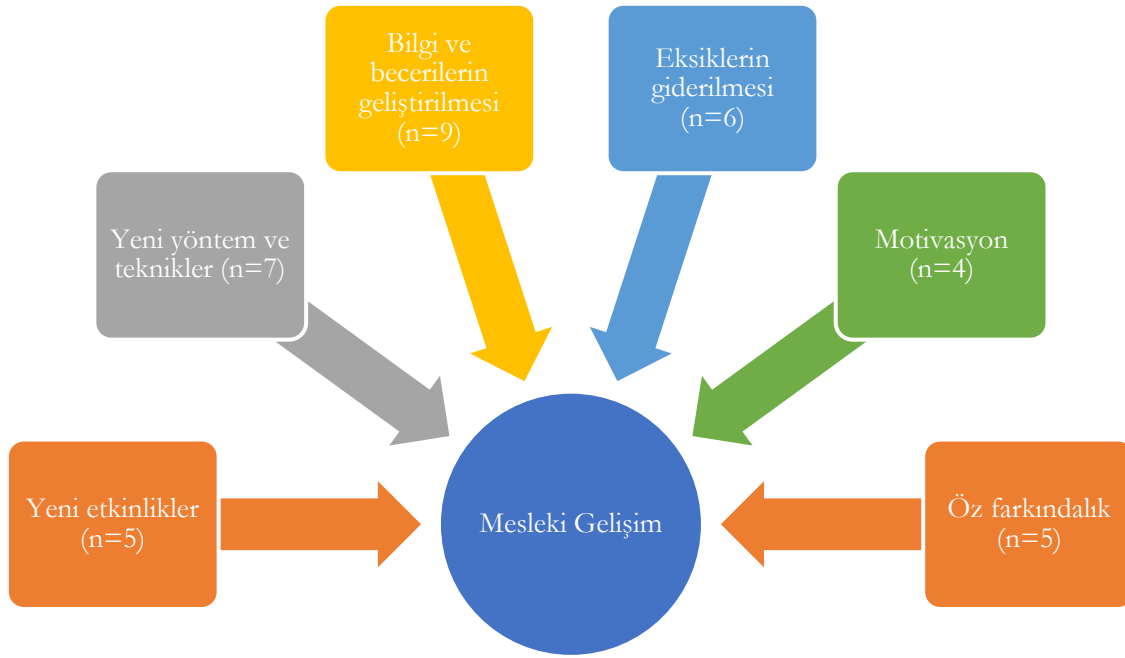
“Kendi isteğimle katıldığım hizmet içi eğitimler, alanımda veya eğitim bilimlerinde eksik olduğumu düşündüğüm konularla ilgiliydi. Öğrendiklerimi uygulayarak başarı sağladığımı düşünüyorum. Ayrıca aldığım hizmet içi eğitimler farkındalığımı artırdı.” (K.9)

“Akademik anlamda daha donanımlı olmama katkı sağladı. Alanım yeni kazanımlar ve gelişmelerin yer aldığı bir bölüm olduğu için bu eğitimler kendimi güncellemem ve yeni gelişmeleri takip edebilme anlamında bana katkıları oldu. Sürekli değişen ve gelişen yeni bilgileri var olanlarla güncelleyebiliyorum ve yeni yaklaşımlara hızlı adapte olabilmemi sağlıyor.” (K.11)

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin akademik gelişimine sağladığı katkılar incelendiğinde yeni yöntem ve etkinlikler (n=9), güncellik (n=8), gelişmeleri öğrenme (n=7), eksikleri giderme (n=5), farklı bakış açısı (n=5), düşünme becerileri (n=4) kodlarının ortaya çıktığı görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine sağladığı katkılar

Araştırmanın ikinci problem durumu hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine sağladığı katkıları ortaya çıkarmaktadır. Toplanan veriler aşağıda şekil 2’de kod ve tema olarak verilmiştir.

Şekil 2. Hizmet İçi Eğitimlerin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Sağladığı Katkılar

“Katıldığım hizmet içi eğitimlerle özgüvenim arttı. Daha fazla kaynaklara başvurma ve araştırma ihtiyacı oluştu. Mesleğimde ders anlatma yöntemlerini kullanmada rahatlık ve çalışma etkinliklerinde çeşitlilikler arttı. Derslerimde yeni teknikleri ve etkinlikleri kullandım.” (K.6)

“Hizmet içi eğitimin yenilikleri yakından takip etme, çağımız için gerekli olması, bilimsel, teknolojik ve toplumsal alandaki gelişmelere ayak uydurma, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırma yönünden önem taşımıştır. Ayrıca mesleki yeterlilik açısından hizmet öncesi eğitimden doğan eksiklikleri tamamlama, eğitim sistemine uyum sağlama, eğitim sisteminin etkililiğini ve verimliliğini artırma açısından da önemlidir.” (K.7)

“Çalışma ortamında karşılaşılan sorunlar merkezli eğitimler aldım. Bu konuda örnek olarak kurum kültürü isimli aldığım bir eğitimden sonra çalıştığım kurumda daha donanımlı olarak çalışmaya devam ettim ve bu eğitim davranışlarımı olumlu yönde etkiledi. Bir başka eğitim sağlık konusunda oldu ve öğretmenlik mesleğim boyunca

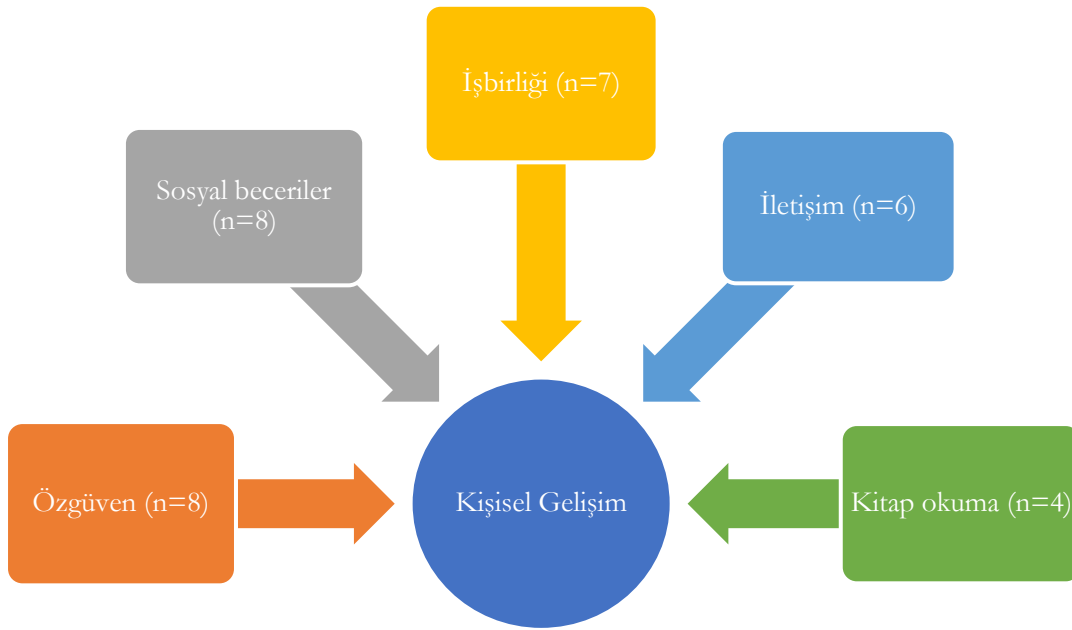
ilk yardıma ihtiyacı olan birçok öğrenciye doğru şekilde müdahale ederek fayda sağladım. Hizmet içi eğitimler genel olarak daha donanımlı ve daha faydalı bir eğitimci olmak için birçok katkı sağladı.” (K.11)

“Hizmet içi eğitimler sayesinde özellikle teknolojik yenilikleri derslerime daha rahat taşıyarak sınıfta daha eğlenceli bir ortam oluşturabiliyorum. Yeni yöntemler deneme fırsatı yakalayabiliyorum ve bu da mesleki eğitim açısından bakıldığında bana çok yönlü olabilme özelliği sağlıyor.” (K.13)

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine sağladığı katkılar incelendiğinde bilgi ve becerilerin geliştirilmesi (n=9), yeni yöntem ve teknikler (n=7), eksiklerin giderilmesi (n=6), yeni etkinlikler (n=5), öz farkındalık (n=5), motivasyon (n=4) kodlarının ortaya çıktığı görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin kişisel gelişimine sağladığı katkılar

Araştırmanın üçüncü problem durumu hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin kişisel gelişimine sağladığı katkıları ortaya çıkarmaktadır. Toplanan veriler aşağıda şekil 3’de kod ve tema olarak verilmiştir.

Şekil 3. Hizmet İçi Eğitimlerin Öğretmenlerin Kişisel Gelişimine Sağladığı Katkılar

“Aldığım eğitimler mesleki anlamda, akademik anlamda beni geliştirdi. Herhangi bir alanda bende meydana gelen gelişim kişisel gelişim haneme artı olarak eklendi ve bu gelişimler devamında daha özgüvenli, topluma faydalı olmamın verdiği mutluluk ile kendini iyi hissetme, kendiyile barışık ve mutlu bir kişilik yapısına sahip olmam noktasında kişisel gelişimimi etkiledi.” (K.5)

“Hizmet içi eğitim, kişisel yönde gelişimime, çok yönlü bilgi, beceri ve davranış edinmeye, ortak çalışma gerektiren durumlarda işbirliği sağlayarak takım ruhu geliştirmeye, örgüt kültürü oluşturmama ve örgüt kültürünün devamını sağlama imkân vermiştir.” (K.7)

“Sadece iş yerinde değil aile ve sosyal ortamlarda bulunan çocuklarla daha iyi iletişim kurma, onları anlama ve sorunlarını çözme becerisi kazandığımı düşünüyorum. Onlara karşı daha sakin ve kararlı olmayı öğreniyorum. Hizmet içi eğitimler sayesinde kendime olan güvenim artıyor ve kendimi işime karşı daha fazla motive olmuş hissediyorum. Öğrencilere ve velilere karşı daha bilinçli ve anlayışlı davranıyorum.” (K.9)

“Kişisel olarak kendimi ne kadar çok geliştirsem öğrencilere o denli faydalı olurum. Bu noktada kişisel gelişim kitaplarına daha çok önem verdim. Hizmet içi eğitimler sayesinde kendime olan güvenim artıyor ve kendimi

işime karşı daha fazla motive olmuş hissediyorum. Diğer insanlara karşı daha olumlu ilişkiler geliştiriyorum, hoşgörülü davranıyorum, empati kuruyorum.” (K.10)

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin kişisel gelişimine sağladığı katkılar incelendiğinde özgüven (n=8), sosyal beceriler (n=8), işbirliği (n=7), iletişim (n=6) ve kitap okuma (n=4) kodlarının ortaya çıktığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada akademik gelişim, mesleki gelişim ve kişisel gelişim olmak üzere 3 boyutta yürütülmüştür. Araştırma bulguları incelendiğinde hizmet içi eğitimin öğretmenlerin akademik gelişimine sağladığı katkılarının yeni yöntem ve etkinlikler, güncellik, gelişmeleri öğrenme, eksikleri giderme, farklı bakış açısı, düşünme becerileri; mesleki gelişimine sağladığı katkılarının bilgi ve becerilerin geliştirilmesi, yeni yöntem ve teknikler, eksiklerin giderilmesi, yeni etkinlikler, öz farkındalık, motivasyon; kişisel gelişimine sağladığı katkılarının özgüven, sosyal beceriler, işbirliği, iletişim ve kitap okuma alışkanlığı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde hizmet içi eğitimlerin ihtiyaç nedenleri ile öğretmenlerin çok yönlü gelişimini inceleyen ve bu araştırma bulgularını destekleyen birçok araştırmanın olduğu görülmektedir. Bilgisayar teknolojileri öğretmenleri ile yürütülen çalışmada katılımcıların verilen hizmet içi eğitimlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine etkisine, içeriğine, eğitim düzenlendiği yere, yeni bilgiler edinme düzeyine, mesleki deneyime ve sosyal etkileşime önem verdiği görülmektedir (Arslan & Şahin, 2013). Sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmada hizmet içi eğitimlerin bilgileri güncelleme, yeni bilgiler edinme, mesleki gelişim, farklı öğretim tekniklerini ve modelleri görme, sosyal gelişim, teknoloji kullanımı, planlı çalışma ve performansın artırmasına yönelik katkısının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Karadağ, 2015). Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin sosyalleşmesine, mesleki deneyimlerine katkıda bulunmasına ve bir araya gelmelerine olanak sağlamaktadır (Salihoğlu & Yayla, 2023). Hizmet içi eğitimler farklı öğretim yöntemlerinin öğrenilmesine, fikir alışverişi yapılmasına, pedagojik ve mesleki yeterliğin artmasına, kişisel gelişime, güncel gelişmelerinden haberdar olunmasına ve yeni bir bakış açısı geliştirilmesine katkı sağlamıştır (Akhan, 2021). Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin akademik ve mesleki gelişimine (İnce, Karataş, & Çiftçi, 2019), kişisel gelişimine ve iş doyumuna (Altınışık, 2006) katkı sağladığı görülmüştür. Hizmet içi eğitimler ile öğretmenler yeni yöntem ve teknikleri uygulama fırsatı bulur, bu yöntemleri uygulama sürecinde karşılaşılabilecekleri olumlu durumlara ve sorunlara yönelik deneyim kazanır (Keleşoğlu & Yiğit, 2017). Hizmet içi eğitimler öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme, aktif öğrenme, sınıf yönetimi, çağdaş yönelimler, eğitim teknoloji, etkinlik ve materyal ve hazırlama, branş ve mesleki gelişim konularında katkı sağlamaktadır (Sıcak & Parmaksız, 2016). Mesleki gelişim kapsamında hizmet içi eğitime katılan öğretmenler meslektaşları ile etkileşim içinde olur, bilgi ve tecrübelerini paylaşma fırsatı bulur (Sarıdaş, 2017). Araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerden yararlandığı, hizmet içi eğitimlerin öğretmenlere yeni yöntem ve teknikleri kazanmasında, mesleki becerilerinin gelişmesinde, bilgi ve deneyimlerinin aktarılmasında, güncel gelişmelerin paylaşılmasında, kişisel ve akademik gelişiminde önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin niteliğinin artırılmasına ve öğretmenlerin akademik, mesleki ve kişisel gelişimine yönelik beklentilerini araştıran çalışmalar incelendiğinde eğitimlerin eğitim öğretimin yoğun olmadığı ve gönüllülük esasına göre düzenlenmesini, eğitimlerin alanında uzman ve güçlü iletişim becerisine sahip eğitimler tarafından verilmesini, eğitimlerin katılımcıları çok yönlü geliştirmeye yönelik olmasını belirtmişleridir (Cemaloğlu vd, 2018). Biyoloji öğretmenleri ile yapılan çalışmada katılımcıların hizmet içi eğitimlerde yeni öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim teknolojileri, laboratuvar kullanımı, mesleki gelişmeler, deney ve uygulamalar ile sınıf yönetimi konularının olmasını önermektedir (Akar Öztürk, 2010). Okul öncesi öğretmenlerin mesleki yeterliklerine yönelik yapılan çalışmada öğretmenlerin iletişim becerisi, drama, sınıf yönetimi, çocuk gelişimi, aile eğitimi, materyal kullanma ve sosyal etkinlikler konularına ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. (Bağ & Ay, 2017). Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan çalışmada katılımcılar materyal hazırlama, öğretim yöntem ve metot, yapılandırmacı yaklaşım uygulamaları, etkinlik hazırlama, öğretim programı, mesleki yeterlik ve ölçme-değerlendirme alanlarında hizmet içi eğitime katılmak istediklerini belirtmiştir (Kuş, & Çelikkaya, 2010). Araştırmalar incelendiğinde katılımcıların hizmet içi eğitimin doğru zamanda ve yerde olmasını ve alanında uzman kişiler tarafından verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar hizmet içi eğitimlerde mesleki

gelişim, teknolojik yeterlik, öğretim yöntem ve teknikleri, sınıf yönetimi, öğrenci psikolojisi, iletişim becerileri konularına önem verilmesini belirtmiştir.

Öneriler

Eğitim sisteminin yapı taşları arasında olan öğretmenlerden toplumu geliştirmesi, yeni nesilleri akademik, mesleki, kişisel, sosyal ve kültürel yönden çok yönlü olarak geliştirilmesi, meslek edindirmesi ve topluma kazandırması beklenmektedir. Bu rol ve görevlere sahip olan öğretmenler hizmet içi eğitimlerle kendilerini geliştirme ve çağın gereksinimlerini karşılama fırsatı bulmaktadır. Bu nedenle hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesinde ve içeriğin belirlenmesinde ihtiyaç analizinin yapılması, genel pedagojik yeterlik ile branş farklılıklarının dikkate alınması, eğitimcinin alanında uzman olması, doğru zamanda düzenlenmesi, çağın gereksinimlerine cevap verecek nitelikte olması beklenmektedir. Bu beklentilerin karşılanması ile hizmet içi eğitimlerin niteliğinin ve bu bağlamda gönüllü katılımcı sayısının artacağı, öğretmenlerin gelişiminin hız kazanacağı dolayısıyla toplumsal gelişiminde bundan kazanım sağlayacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Akar Öztürk, E.(2010). Biyoloji öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve gözlemlenen bölgesel farklılıklar. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 68-79.
- Akhan, O. (2021). Tarih öğretmenlerinin mesleki gelişmelerini sağlamaya yönelik görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 384-398.
- Altınışık, S. (2006). Hizmet içi eğitimin işlevlerine ilişkin görüş ve tutumlar. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 362-372.
- Arslan, H. & Şahin, İ. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin hizmet içi eğitim kurslarına yönelik görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 56-66.
- Bağ, C. & Ay, Ş. Ç. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmen yeterlikleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 289-312.
- Baskan, H. (2001). *İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının etkililiğine ilişkin algı ve beklentileri* (Denizli ili örneği)(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Budak, Y. (1999). Eğitimde toplam kalite yönetimi ve etkili okulun gerçekleştirilmesinde öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimin önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 251, 35-38.
- Cemaloğlu, N., Kukul, V., Üstündağ, M. T., Güneş, E. & Arslangilay, A. S. (2018). Eğiticilerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi: Bilecik ili örneği. *Turkish Studies*, 13(11), 399-420.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. USA: Sage Publications.
- Day, C. (1999). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*. London: Falmer Press.
- Erdem, A. R. & Şimşek, S. (2013). Öğretmenlere ve okul yöneticilerine verilen hizmet içi eğitimlerin irdelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 94-108.
- Fraenkel, J., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Education.
- Harris, B. (1989). *In-service education for staff development*. Boston: Allyn and Bacon Inc.
- İnce, M., Karataş, S. & Çiftçi, A. (2019). Branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 2140- 2164.
- Karadağ, R. (2015). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretimine yönelik hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşleri ve hizmet içi eğitim gereksinimleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 33-50.
- Kayabaş, Y. (2008). *Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları*. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2(12), 9-32.
- Keleşoğlu, S. & Yiğit, E.Ö. (2017). Yenilikçi tarih öğretimi hizmet içi eğitim programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(1), 161-187.

- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kuş, Z. & Çelikkaya, T. (2010). Sosyal bilgiler öğretimi için sosyal bilgiler öğretmenlerinin beklentileri. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 69-91.
- Merriam, S. M. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. CA: Jossey Bass.
- Merriam, S.B., & Grenier, R.S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. CA: Jossey Bass.
- Osamwonyi, E. F. (2016). In-Service education of teachers: Overview, problems and the way forward. *Journal of Education and Practice*, 7(26), 83-87.
- Özan, M. B. & Dikici, A. (2001). Hizmet içi eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi (fırat,, Marmara üniversitesi ve TÜBİTAK örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2) 225-240.
- Özer, F., Kartal, E. E., Doğan, N., Çakmakçı, G., Serhat, İ. & Yalaki, Y. (2018). Öğretmen mesleki gelişim programına genel bir bakış: Model, süreç, engel, teori ve uygulama. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 63-97.
- Öztürk, M. & Sancak, S. (2007). Hizmet içi eğitim uygulamalarının çalışma hayatına etkileri. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 2(7), 761-794.
- Patton, M.Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating, theory and practice*. London: Sage Publishing.
- Robson, C. (2011). *Real world research*. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Salihoğlu, M. & Yayla, A. (2023). Hizmet içi eğitimlerin öğretmen niteliğine olan etkisinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 134-153.
- Sarıdaş, G. (2017). *Çevrimiçi öğrenme topluluklarının öğretmenlerin mesleki gelişimine etkisine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sıcak, A. & Parmaksız, R. Ş. (2016). İlköğretim kurumlarındaki mesleki çalışmaların etkililiğinin değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 17-33.
- Şen, S. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin eğitim gereksinimlerinin saptanması, hizmet içi eğitim ile yetiştirilmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 13, 111-121.
- Şişman, M. (2008). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1992). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Zirve Ofset.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, F. (2007). *Öğretmenlerin hizmet içi eğitimine yönelik uzaktan eğitim platformu tasarımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications*. Thousand Oaks: Sage Publication.

EXTENDED SUMMARY

Education systems aim to train and employ teachers who are in front of social development, who will meet the expectations of young generations, who will provide them with a profession, who will bring them into society, who can think analytically, creatively and critically, who solve problems, who adapt to the needs of the age, and who will bring academically strong individuals to society. Teaching is a dynamic profession that requires continuous development. Education systems organize continuous and regular in-service trainings for teachers to meet social expectations. In-service training is a short-term and planned training activity given to the personnel working in an institution in order to gain behaviors, attitudes and skills for their working areas (Öztürk, & Sancak, 2007).

In-service trainings are prepared within the framework of a plan, meet the needs and expectations of teachers, have a rich content, require active participation, aim for collaborative work, aim to increase teachers' knowledge and skills, are organized in sufficient and correct time intervals, and include feedback and evaluation processes (Özer et al., 2018). In-service trainings aim to improve employees' professional development, acquire problem-solving skills, increase their knowledge and skills, acquire the behaviors required by duties and responsibilities, increase self-confidence and work motivation, and be successful in their duties (Öztürk & Sancak, 2007).

As in all institutions, in-service trainings are organized in educational institutions in order to train teachers with the knowledge and skills required by the age. These trainings aim to improve teachers' academic, professional and personal development as well as their work efficiency, communication skills, technology competence, social-cultural participation, intellectual competence, collaborative work, student-centred teaching, assessment, evaluation and pedagogy. Teacher professional development is a set of planned and purposeful activities that aim to ensure that learning experiences benefit the school, the classroom, the student and the quality of education. Professional development provides teachers with professional commitment and collaborative working habits, increases their knowledge and skills, and enables them to update their knowledge (Day, 1999; Şen, 2003). In-service trainings aim to support teachers' academic, professional, personal, intellectual, social and cultural development, as well as to increase their work efficiency, technological, pedagogical, assessment and evaluation competence and communication skills.

In this study, the contribution of in-service trainings to teachers' academic, professional and personal development was investigated. In this context, the following questions were asked to the teachers.

1. What are the contributions of the in-service trainings you attended to your academic development?
2. What are the contributions of the in-service trainings you attended to your professional development?
3. What are the contributions of the in-service trainings you attended to your personal development?

This research, which aims to reveal teachers' views on in-service trainings, was conducted with a phenomenological research design from qualitative research methods. The research was conducted with 13 participant teachers. The participants were selected by criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling types, and the participants were determined by the criteria of working in a public school, participating in at least 10 in-service trainings and having 10 years or more of professional experience. With these criteria, it was aimed that the participants had participated in many in-service trainings organized by the state and had sufficient professional experience.

The research data were collected through a semi-structured form developed by the researcher, which included questions about the participants' age, gender, branch, professional seniority, education level, number of in-service trainings received and the contributions of in-service trainings to their academic, professional and personal development. The semi-structured form was distributed to the participants electronically and the answers were collected electronically. It was seen that the answers in the collected forms were appropriate for the purpose of the research, at a level that could be analysed and saturated. In this context, the data were first divided into codes and combined under themes. Themes and codes were interpreted, supported with explanations and visuals and reported. In order to ensure validity and reliability in the research, prejudices were avoided during the data collection phase. The questions were finalized after receiving expert opinion. Participant characteristics were explained in detail and the purpose and subject of the study were explained to the

participants. The data were analysed and compared by two experts, the results were supported with quotations, intense and rich descriptions were made, and variations were made.

When the contributions of in-service trainings to the academic development of teachers are examined, it is seen that the codes of new methods and activities, topicality, learning developments, eliminating deficiencies, different perspective, thinking skills emerged; when the contributions of in-service trainings to the professional development of teachers are examined, the codes of improving knowledge and skills, new methods and techniques, eliminating deficiencies, new activities, self-awareness, motivation emerged; when the contributions to personal development are examined, the codes of self-confidence, social skills, cooperation, communication and reading books emerged.

Teachers, who are among the building blocks of the education system, are expected to develop the society, to develop new generations in academic, professional, personal, social and cultural aspects, to provide them with a profession and to bring them into society. Teachers who have these roles and duties have the opportunity to improve themselves and meet the needs of the age through in-service trainings. For this reason, it is expected that in the organization and content determination of in-service trainings, needs analysis should be made, general pedagogical competence and branch differences should be taken into consideration, the educator should be an expert in the field, it should be organized at the right time, and it should be qualified to meet the needs of the age. It can be said that with the fulfilment of these expectations, the quality of in-service trainings and the number of voluntary participants will increase, the development of teachers will accelerate, and thus social development will gain from this.